

POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie skargi M. W. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 20 grudnia 2017 r., sygn. akt IV Ca (...), wydanego

w sprawie z powództwa M. S.A. w W.

przeciwko M. W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 czerwca 2020 r.,

1) odrzuca skargę,

2) oddala wniosek adw. W. G. o przyznanie mu wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną pozwanemu z urzędu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

Skargą z dnia 25 lutego 2019 r. pozwany M. W. reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu adw. W. G. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 20 grudnia 2017 r. (sygn. akt IV Ca (...)). Skargę oparł na zarzutach naruszenia przepisu prawa materialnego - art. 6 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych

instrumentach płatniczych oraz naruszenia prawa procesowego w postaci art. 378 § 1 k.p.c. Wniósł o stwierdzenie, że zaskarżony przez niego w całości wyrok jest niezgodny z wyżej powołanymi przepisami.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Artykuł 424⁵ § 1 k.p.c. wprowadza sześć koniecznych elementów konstrukcyjnych skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Każde z nich jest indywidualne i niezależne, a jednocześnie w skardze muszą być wyodrębnione i wypełnione wszystkie. Pominięcie lub nieprawidłowe skonstruowanie choćby jednego z nich powoduje, że skarga jest dotknięta istotną wadą, nienaprawialną w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych i podlega odrzuceniu *a limine* (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2015 r., V CNP 56/14, nie publ.).

Z art. 424⁵ § 1 k.p.c. wynika, że na skarżącym spoczywa obowiązek wykazania, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, a ponadto - gdy skargę wniesiono, stosując art. 424¹ § 2 - że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi. Realizacja tego obowiązku – na co wielokrotnie zwracał uwagę Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie – nie może opierać się na ogólnym oświadczeniu skarżącego, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia nie było możliwe w drodze innych środków prawnych, gdyż zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. skarżący musi „wykazać” (nie tylko „wskazać”), że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Musi więc ujawnić i przedstawić w skardze tę okoliczność w sposób wyczerpujący i niebudzący wątpliwości oraz w drodze stosownego wywodu dowieść jej istnienia i przekonująco uzasadnić (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2018 r., I CNP 40/18, nie publ., z dnia 20 lipca 2005 r., IV CNP 1/05, nie publ., z dnia 7 sierpnia 2012 r., III CNP 14/12, nie publ., z dnia 18 kwietnia 2018 r., III CNP 9/18, nie publ. oraz z dnia 23 marca 2018 r., II CNP 58/17, nie publ.).

We wniesionej skardze skarżący ograniczył się jedynie do oświadczenia o niemożności zastosowania innych środków prawnych w celu wzruszenia zaskarżonego orzeczenia, wskazując – bez szerszego uzasadnienia – że brak było

podstaw do złożenia skargi o wznowienie postępowania, a ponadto zaskarżone orzeczenie, z uwagi na niską wartość przedmiotu sporu, nie podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną. W skardze nie zawarto szerszego wyводу prawnego wykazującego to stanowisko. Ponadto nie wskazano, czy skarżący wystąpił do jednego z uprawnionych organów do wniesienia skargi nadzwyczajnej. Tymczasem w dniu 3 kwietnia 2018 r., a więc przed wniesieniem skargi, do polskiego systemu prawnego wprowadzono kolejny nadzwyczajny środek zaskarżenia, tj. skargę nadzwyczajną, której celem jest eliminacja prawomocnych orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji albo w sposób rażąco naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (art. 89 i nast. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, Dz. U. z 2018 r., poz. 5 ze zm. - dalej „ustawa o SN”). Ponieważ uwzględnienie skargi nadzwyczajnej - zgodnie z art. 398¹⁵ i 398¹⁶ k.p.c. w związku z art. 95 ustawy o SN - prowadzi do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i orzeczenia na nowo co do istoty sprawy, a więc do eliminacji przyczyny „szkody judykacyjnej”, spełniając wymagania określone art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., wnoszący skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia musi wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest możliwe także w wyniku wniesienia skargi nadzwyczajnej. W konsekwencji strona, wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wypełniając obowiązek przewidziany w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że złożyła do uprawnionego organu (art. 89 § 2 ustawy o SN) wniosek o wniesienie skargi nadzwyczajnej i nie został on uwzględniony. Niewykazanie tej okoliczności powoduje odrzucenie skargi na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, nr 12, poz. 121, z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 2/18, nie publ., z dnia 20 marca 2019 r., V CNP 54/17, nie publ., z dnia 31 stycznia 2020 r., IV CNP 22/19 nie publ. i z dnia 19 lutego 2020 r., II CNP 51/19 nie publ.).

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia strona powinna także uprawdopodobnić wyrządzenie szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy (art. 424⁵ § 1 pkt 4

k.p.c.). Do spełnienia omawianej przesłanki konieczne jest istnienie szkody w chwili wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, nie jest zatem wystarczające powołanie się w skardze na samo zagrożenie wystąpienia szkody, choćby było ono realne. Taki wniosek wynika z wykładni literalnej powołanego przepisu dokonywanej w związku z art. 424¹ § 1 k.p.c. i art. art. 417¹ § 2 k.c., w których ustawodawca powtórzył zawarty w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. zwrot „została wyrządzona szkoda”. Sformułowanie to świadczy o tym, że skarga przysługuje stronie tylko wtedy, gdy przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem została już stronie wyrządzona szkoda (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2005 r., III CNP 5/05, nie publ., z dnia 4 sierpnia 2009 r., II CNP 43/09, nie publ., z dnia 10 grudnia 2010 r., III CNP 48/10, nie publ., z dnia 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 141 i z dnia 11 stycznia 2006 r., II CNP 13/05, OSNC 2006, nr 6, poz. 110). Tymczasem skarżący we wniesionej skardze nie powołał się na szkodę rzeczywistą, która została już przez niego poniesiona na skutek wydania zaskarżonego orzeczenia, lecz jedynie na szkodę potencjalną, grożącą skarżącemu w razie wyegzekwowania całości roszczenia. Wskazana przez skarżącego szkoda ma zatem charakter hipotetyczny, gdyż jest zależna od podjęcia przez uprawnionego wierzyciela czynności związanych z egzekucją należności stwierdzonej w tytule egzekucyjnym.

Powyższe rozważania uzasadniają wniosek, że skarga pozwanego zawiera nieusuwalne braki konstrukcyjne określone w art. 424⁵ § 1 pkt 4 i 5 k.p.c., co uzasadnia jej odrzucenie na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

Wniesienie w imieniu strony przez jej pełnomocnika z urzędu skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem, która podlegała odrzuceniu z powodu nieusuwalnych braków konstrukcyjnych, uzasadniało oddalenie wniosku, zawartego w skardze, o zasądzenie od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

aj